

KAPASİTE TAHSİS REJİMİNDE YENİ DÖNEM

EPDK'nın 16 Nisan 2026 Tarihli 14482, 14483 ve
14484 Sayılı Kurul Kararlarının EPLY m.12/7
Çerçevesinde İncelenmesi

GİRİŞ

Türkiye elektrik piyasası, yenilenebilir enerji yatırımlarının ölçeğindeki artış, depolamalı üretim modeline yönelik yatırımcı ilgisinin kısa sürede ciddi bir önlisans yoğunluğuna dönüşmesi ve iletim sisteminin teknik taşıma kapasitesinin sınırına yaklaşması gibi birbiriyle iç içe geçmiş dinamiklerin şekillendirdiği dönüştürücü bir döneme girmiştir. Özellikle depolamalı elektrik üretim tesisi modelinin 2022 yılında Elektrik Piyasası Lisans Yönetmeliği'nde hukuki çerçeveye kavuşmasının ardından, EPDK nezdinde yaklaşık 33 GW düzeyine ulaşan önlisans başvuru hacmi, iletim altyapısı açısından kümülatif bir talep baskısı yaratmıştır. Bu tabloda Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu'nun ("EPDK" veya "Kurum") kapasite tahsisine ilişkin kararları piyasa oyuncularının yatırım iştahını, finansman yapılarını ve teknoloji tercihlerini doğrudan şekillendiren düzenleyici araçlara dönüşmüştür.

Bu bağlamda Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu ("Kurul"), 16 Nisan 2026 tarihli toplantısında 14482, 14483 ve 14484 sayılı Kararları ile Türkiye Elektrik İletim A.Ş. ("TEİAŞ") tarafından bildirilen bağlantı kapasitesinin yenilenebilir enerji yatırımcıları arasında nasıl bölüştürüleceğine ilişkin kapsamlı bir düzenleme tesis etmiştir. Üç karar, tek başına okunduğunda teknik ve usuli nitelikte görünse de birlikte değerlendirildiğinde Türkiye elektrik piyasasının önümüzdeki döneme ilişkin yatırım yönünü belirleyen stratejik bir politika beyanı niteliği kazanmaktadır. Kurul, bir yandan mevcut yenilenebilir üretim tesislerinin hibrit dönüşümünü önceliklendirmiş; diğer yandan son yılların öne çıkan yatırım trendi olan depolamalı üretim tesisleri için bu tahsis döneminde kapasite tahsisi yapılmayacağını açıkça ortaya koymuştur.

Söz konusu Kararların doğru biçimde yorumlanabilmesi, yalnızca metinlerinin değil; dayanağı olan yönetmelik sistematığının de birlikte ele alınmasını zorunlu kılmaktadır. Kapasite tahsisi süreci, EPLY'nin 12, 13, 14 ve 15'inci maddelerinin oluşturduğu dört aşamalı usul yapısı ile Elektrik Piyasası Bağlantı ve Sistem Kullanım Yönetmeliği'nin ("EPBSKY") bağlantı görüşü ve sıralama hükümlerinin birlikte uygulanması suretiyle işlemektedir. Kurul kararları, bu yapının boş bıraktığı alanları dolduran ve özellikle m.12/7 kapsamındaki kapasite tahsis yetkisini somutlaştıran birer idari tasarruf niteliğindedir.

Bu makalede üç Kararın yasal çerçevesi, öncelikle EPLY'nin kapasite tahsis sistematığı çerçevesinde ayrıntılı biçimde ortaya konacak; akabinde her bir Kararın bu sistematik içindeki konumu, metodolojik tercihleri, getirdiği sınırlamalar ve hukuki sonuçları incelenecektir. Özel olarak TEİAŞ'ın 10.04.2026 tarihli ve 1309672 sayılı yazısının Kararların normatif temelindeki rolü, Kararların belirlilik ilkesi bakımından değerlendirilmesi ve bölgesel tahsis dağılımının şeffaflığına ilişkin hususlar da ayrıca ele alınacaktır. Makalenin amacı, söz konusu Kararların mevzuat içindeki yerini netleştirmek ve başvurucular bakımından doğurduğu hukuki sonuçlara dair bütüncül bir analiz ortaya koymaktır.

1. KAPASİTE TAHSİSİNİN DÖRT AŞAMALI USUL YAPISI

İncelemeye konu Kurul kararlarının hukuki niteliğini doğru biçimde değerlendirebilmek için, öncelikle EPLY'nin kapasite tahsis rejimini çizen dört maddelik usul yapısının net biçimde ortaya konması gerekmektedir. Bu yapı başvurunun biçimsel dayanağını (m.12), başvuruların alınması ve incelenmesini (m.13), aynı yerde birden fazla başvurunun çakışması halinde öncelik sırasını (m.14) ve nihayet değerlendirme ile bağlantı görüşü aşamasını (m.15) düzenler. Her bir aşama, Kurul kararları ile özel kurallar getirilebilecek belirli alanlar içermekte olup, 14482, 14483 ve 14484 sayılı Kararların her biri bu yapının farklı noktalarında işlev görmektedir.

1.1. Başvuru Dayanağı ve Kapasite Havuzunun İki Kategorili Yapısı

EPLY'nin 12'nci maddesi, önlisans başvurusunun biçimsel ve esasa ilişkin şartlarını düzenlemekle birlikte, incelemeye konu Kararların asıl dayanağı olan yedinci fıkrayı içermektedir. Anılan fıkra, 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun 23'üncü maddesi çerçevesinde TEİAŞ'ın her yıl 1 Ekim tarihine kadar, takip eden beş yıl ve on yıl için olmak üzere, bağlantı noktasına göre ve/veya bölgesel bazda, sistemlere bağlanabilecek bölgesel üretim tesisi kapasitelerine ilişkin raporu Bakanlık ile Kuruma bildirmesini ve kendi internet sitesinde yayımlamasını öngörmektedir. Raporda rüzgar veya güneş enerjisine dayalı üretim tesisleri için tahsis edilen kapasite ayrıca belirlenmektedir. Bu mekanizma, iletim sistemindeki bölgesel kapasitelerin şeffaf biçimde kamuya açıldığı yerleşik bir rejim oluşturmaktadır.

Kapasite tahsis rejiminin asıl omurgası, m.12/7'nin (a) ve (b) bentlerinde yer alan iki kategorili havuz yapısıdır. Bu yapı şu şekilde kurulmuştur:

(a) Bendi — Yenilenebilir ve Hibrit Kategorisi

Rüzgar veya güneş enerjisine dayalı bağlanabilir kapasite; rüzgar/güneş dayalı üretim tesisi kurmak amacıyla yapılacak önlisans başvurularına, rüzgar/güneş dayalı lisans sahiplerinin elektriksel kapasite artış taleplerine, birden çok kaynaklı elektrik üretim tesisi kurmak üzere yapılan başvurulara ve Elektrik Piyasasında Lisanssız Elektrik Üretim Yönetmeliği m.5/1(h) kapsamında iletim seviyesinden sisteme bağlanacak üretim tesisi başvurularına tahsis edilir. Bu bent içinde dört ayrı alt kategori bulunmakta olup her biri ayrı bir başvuru türünü ifade eder. Kurul kararı hangi alt kategoriye ne ölçüde kapasite ayrılacağını belirler.

Anılan bendin son cümlesi, birden çok kaynaklı elektrik üretim tesislerine ilişkin özel bir sınırlama getirmektedir: "Bu fıkranın (a) bendi kapsamında birden çok kaynaklı elektrik üretim tesisleri için belirlenecek kapasite, ana kaynağı rüzgâr veya güneş olan proje veya tesisler ile yardımcı kaynağı rüzgâr veya güneş olmayan proje veya tesisler için uygulanmaz." Bu hüküm, 14482 sayılı Kararın kapsamını anlamak için kritik önemdedir ve aşağıda ayrıca ele alınacaktır.

(b) Bendi – Depolamalı Üretim Tesisi Kategorisi

(a) bendi dışında kalan bağlanabilir kapasite, depolamalı elektrik üretim tesisi kapsamındaki önlisans başvuruları ile depolamalı elektrik üretim tesisi kapsamındaki üretim lisansı tadil başvuruları için tahsis edilir. Bu bent kapsamında tahsis edilecek kapasite Kurul kararı ile belirlenir. Başvuruların alınacağı tarih de yine Kurul kararı ile tespit edilir. Depolamalı tesisler için m.12/14'te ek teknik şartlar öngörülmüştür. Bunlar, rüzgar/güneş elektriksel kurulu gücünün depolama ünitesi kurulu gücüne oranının azami 1 olması, rüzgar için asgari 20 MWe, güneş için asgari 10 MWe kurulu güç ve 250 MWe üst sınırı, depolama kapasitesi oranı ile saha içi yerleşim zorunluluğu bu başvurular için kümülatif şartlardır.

Bu iki kategorili yapıda ayrıca dikkat edilmesi gereken bir başka hüküm m.12/12'de yer almaktadır. Anılan fıkra, mevcut önlisans sahiplerinin önlisanslarına "üretim bütünsel depolama üniteleri" eklemesi imkanını düzenlemektedir. Bu kapsamdaki başvurular, m.15/2 hükmüne tabi olup (b) bendindeki depolamalı elektrik üretim tesisi rejiminden farklı bir kategori oluşturmaktadır. Bu nüans, 14483 sayılı Kararın kapsamının belirlenmesi bakımından önemlidir.

1.2. Önceki Tahsis Uygulaması, Bölgesel İlan ve Orantılı Paylaşım Modeli

14482 sayılı Kararın getirdiği metodolojik yeniliğin anlaşılabilmesi için, önceki tahsis dönemlerinde uygulanan pratiğin kısaca ortaya konması gerekmektedir. Önceki dönemlerde birden çok kaynaklı elektrik üretim tesisi başvuruları için yardımcı kaynak bazında bölgesel kapasite ilan edilmekte; bu bölgesel kapasitelere yapılan başvuruların toplamı ilan edilen kapasiteyi aştığı durumlarda her başvurucuya kendi kurulu güç oranında pay dağıtılmaktaydı. Bu model, fazla talep halinde her başvurucunun istediği miktarın bir kısmını almasını ve hiçbir başvurucunun tamamen dışarıda kalmamasını sağlıyordu.

14482 sayılı Karar bu yaklaşımdan belirgin biçimde ayrılmaktadır. Yeni rejimde herhangi bir bölge sınırlaması olmaksızın tüm hidroelektrik santraller için son beş yıllık kapasite faktörü esas alınarak tek bir ulusal liste oluşturulacak; bu listede başvuru miktarı itibarıyla ilk 1.300 MWm'ye ulaşan başvurular tahsis alacak, listenin devamında yer alan başvurular ise hiçbir tahsis alamayacaktır. Benzer mantık biyokütle ve jeotermal için 100'er MWm kesim çizgileriyle uygulanacaktır. Bu yapısal dönüşüm, aşağıda ayrıca ele alınacağı üzere tahsis felsefesi bakımından köklü bir paradigma değişimi niteliği taşımaktadır.

1.3. TEİAŞ Genel Müdürlüğü'nün 10.04.2026 Tarihli Kapasite Bildirimi

İncelemeye konu üç Kararın normatif dayanağının önemli bir unsurunu, TEİAŞ Genel Müdürlüğü'nün 10.04.2026 tarihli ve 1309672 sayılı yazısı ile Kuruma bildirdiği kapasite oluşturmaktadır. Kararın metnindeki ifadeler birlikte okunduğunda, bu yazı ile TEİAŞ'ın belirli bir miktar kapasitenin tahsis edilebileceğini Kuruma bildirdiği ve Kurul'un da bu bildirilen kapasiteyi (hidroelektrik santrallere 1.300 MWm, biyokütle santrallerine 100 MWm, jeotermal santrallere 100 MWm olmak üzere) kaynak türleri arasında bölüştürdüğü anlaşılmaktadır.

Bu yazının hukuki niteliği bakımından dikkat çeken husus, yazının EPLY m.12/7 ve EPBSKY m.5/2 kapsamındaki yıllık bildirim ve yayım yükümlülüklerinden farklı bir nitelikte olmasıdır. EPLY m.12/7 TEİAŞ'ın 1 Ekim tarihine kadar yaptığı yıllık raporu, EPBSKY m.5/2 ise 1 Nisan tarihine kadar yapılan internet yayımını düzenler. Oysa 10.04.2026 tarihli yazı, bu iki yıllık bildirim yanısıra belirli bir tahsis dönemi için Kurul'a yapılmış özel bir kapasite bildirimini niteliği taşımaktadır. Bu yazı, Kanun m.23 ve EPLY m.12/7 çerçevesinde Kurul'un kapasite tahsis yetkisini kullanabilmesi için gerekli olan somut zemini oluşturmaktadır.

Yazının içeriği bakımından önemli bir belirsizlik söz konusudur. Kurul kararı metninde, TEİAŞ'ın bildirdiği kapasitenin yalnızca toplam miktarı (1.500 MWm) ve kaynak türleri arasındaki dağılımı ortaya konmuştur. Ancak TEİAŞ'ın bu kapasiteyi hangi bölgelerde ve hangi trafo merkezlerinde tahsise açtığı Kurul kararına yansıtılmamıştır. Bu husus aşağıda ayrıca ele alınacak olan belirlilik sorununun temelini oluşturmaktadır.

Teknik olarak değerlendirildiğinde, TEİAŞ'ın yazısında trafo merkezi bazlı dağılımın yer alması beklenir. Zira, iletim sistemi karakteristiği gereği kapasite ancak belirli coğrafi noktalarda açılabilir. Ancak bu bilgi kamuya açık Kurul kararı metnine taşınmadığı ölçüde, yatırımcılar açısından ciddi bir erişim ve öngörülebilirlik sorunu doğurmaktadır.

1.4. Başvuruların Alınması, İncelenmesi ve Duyuru

EPLY m.13, başvuruların biçimsel incelemesini ve duyuru sürecini düzenlemektedir. Eksiksiz olarak yapıldığı tespit edilen başvurular Kurum internet sayfasında duyurulur ve üçüncü şahısların yalnızca kişisel hak ihlali açısından itirazına açılır. Bu aşama, kapasite tahsis sürecindeki ilk şeffaflık katmanını oluşturmaktadır. Depolamalı elektrik üretim tesisleri için ise duyuru, olumlu bağlantı görüşü alındıktan sonra m.15/9 uyarınca yapılmaktadır; bu, depolamalı tesislerin usul rejiminin diğerlerinden farklılaştığı ilk noktadır.

Bu yazının hukuki niteliği bakımından dikkat çeken husus, yazının EPLY m.12/7 ve EPBSKY m.5/2 kapsamındaki yıllık bildirim ve yayım yükümlülüklerinden farklı bir nitelikte olmasıdır. EPLY m.12/7 TEİAŞ'ın 1 Ekim tarihine kadar yaptığı yıllık raporu, EPBSKY m.5/2 ise 1 Nisan tarihine kadar yapılan internet yayımını düzenler. Oysa 10.04.2026 tarihli yazı, bu iki yıllık bildirim yanısıra belirli bir tahsis dönemi için Kurul'a yapılmış özel bir kapasite bildirim niteliği taşımaktadır. Bu yazı, Kanun m.23 ve EPLY m.12/7 çerçevesinde Kurul'un kapasite tahsis yetkisini kullanabilmesi için gerekli olan somut zemini oluşturmaktadır.

Yazının içeriği bakımından önemli bir belirsizlik söz konusudur. Kurul kararı metninde, TEİAŞ'ın bildirdiği kapasitenin yalnızca toplam miktarı (1.500 MWm) ve kaynak türleri arasındaki dağılımı ortaya konmuştur. Ancak TEİAŞ'ın bu kapasiteyi hangi bölgelerde ve hangi trafo merkezlerinde tahsise açtığı Kurul kararına yansıtılmamıştır. Bu husus aşağıda ayrıca ele alınacak olan belirlilik sorununun temelini oluşturmaktadır.

1.5. Yerde Birden Fazla Başvuru ve Kategorik Öncelik Sırası

EPLY m.14, aynı yerde faaliyet göstermek üzere yapılan birden fazla başvurunun değerlendirilmesine ilişkin kategorik öncelik sırasını belirlemektedir. Üretim tesisi başvuruları bakımından birinci aşamada yerli kömür, ithal kömür ve yenilenebilir enerji kaynakları sırasıyla önceliklidir; yenilenebilir enerji kaynağına dayalı birden fazla başvuru olması halinde ise ikinci aşamada jeotermal, hidrolik, rüzgar ve güneş sırası uygulanır. Bu sıralama, EPBSKY m.6/3'teki aynı bağlantı noktası sıralaması ile birlikte çok katmanlı bir yapı oluşturmakta olup Kararların uygulanması bakımından Bölüm 5'te ayrıntılı biçimde ele alınacaktır.

1.6. Başvuruların Değerlendirilmesi ve Farklılaşan Değerlendirme Rejimleri

Kapasite tahsis sürecinin en kritik aşaması olan m.15, başvuruların değerlendirilmesine ilişkin dört ayrı rejim içermektedir. Bu rejimlerin her biri farklı bir başvuru kategorisine uygulanmakta olup 14482 ve 14483 sayılı Kararların doğru konumlandırılması bu ayrımların iyi kavranmasına bağlıdır.

1.6.1. Genel Rejim - Klasik Bağlantı Görüşü Usulü

Değerlendirmeye alınan önlisans başvurularında Kurum, kurulacak üretim tesisinin bağlantısı ve sistem kullanımı hakkında TEİAŞ ve/veya ilgili dağıtım şirketinden görüş talep eder. TEİAŞ veya dağıtım şirketi, başvuru kapsamındaki üretim tesisinin bağlanması talep edilen trafo merkezi ile bağlantı kapasitesine ilişkin görüşünü, bildirim tarihinden itibaren kırk beş gün içinde sonuçlandırarak Kuruma sunar. Kuruma sunulan görüşler on iş günü içinde başvuru sahibine bildirilir; başvurucu da on iş günü içinde görüşü kabul veya reddettiğini bildirir. Aksi halde görüş kabul edilmiş sayılır. Bu genel rejim, ayrı özel rejim kapsamına girmeyen başvurular için geçerlidir.

1.6.2. Rüzgar/Güneş Klasik Önlisans Rejimi-Yarışma Modeli

Depolamalı elektrik üretim tesisi kapsamındaki başvurular hariç olmak üzere, rüzgar veya güneş enerjisine dayalı üretim tesisi kurmak için yapılan önlisans başvuruları yarışma modeline tabidir. Önlisans başvurusunda bulunan tüzel kişiler ilan edilen bağlantı noktalarından veya bölgelerinden yalnızca birini tercih edebilir. Aynı bağlantı noktasına ve/veya bölgesine ilan edilen kapasiteden daha fazla başvuru olması halinde, TEİAŞ tarafından yarışma yapılarak bağlantı kapasitesi kazananlar belirlenir. Bu rejim, klasik YEKDEM dışı rüzgar ve güneş önlisansları için uygulanmakta olup 14482 ve 14483 sayılı Kararlar bu rejim kapsamında değildir.

1.6.3. YEKA Rejimi

YEKA (Yenilenebilir Enerji Kaynak Alanı) için yapılan önlisans başvuruları kendine özgü usule tabidir. Bu rejim, incelemeye konu Kararların kapsamı dışındadır ve burada ayrıntılı olarak ele alınmayacaktır.

1.6.4. Depolamalı Elektrik Üretim Tesisi Rejimi - Sıra Kuralı

Depolamalı elektrik üretim tesisi için yapılan önlisans başvuruları, yarışma modelinden farklı olarak başvuru sırasına göre işletilen bir rejime tabidir. Değerlendirmeye alınan başvurular, alınma sırasına göre bağlantı görüşlerinin oluşturulması için TEİAŞ'a gönderilir. TEİAŞ, Kurum tarafından gönderilen sıraya uygun olarak, bağlantı bölgesi kapasitesine ulaşıncaya kadar Kanun m.23 kapsamında bağlantı görüşü verir. Sıralanan başvurular içinde bağlantı bölgesi kapasitesini aşan ilk başvuru sahibinden, proje kurulu gücünü kalan kapasiteye göre revize etmesi talep edilir. Revize sonrasında m.12/14'teki asgari limitlerin altında kalan başvurular için TEİAŞ olumsuz görüş verir. TEİAŞ'ın olumlu görüş verdiği başvurular Kurum internet sayfasında duyurulur ve kişisel hak ihlali yönünden itiraza açılır. Bu özel rejim, 14483 sayılı Kararın hukuki etkisini anlamak için kritik önemdedir.

2. 14482 SAYILI KARAR: BİRDEN ÇOK KAYNAKLI ELEKTRİK ÜRETİM TESİSİNE DÖNÜŞÜM BAŞVURULARINA İLİŞKİN TAHSİS METODOLOJİSİ

2.1. Kararın EPLY Sistematiği İçindeki Konumu

14482 sayılı Karar, EPLY m.12/7'nin (a) bendindeki dört alt kategoriden biri olan "birden çok kaynaklı elektrik üretim tesisi kurmak üzere yapılan başvurular" ile mevcut hidroelektrik, biyokütle ve jeotermal santrallerin yenilenebilir kaynaklarla hibritleştirilmesi çerçevesindeki başvurulara ilişkin kapasite tahsisini düzenlemektedir. Kararın anlaşılması bakımından m.12/7(a) bendinin son cümlesi özellikle belirleyicidir: "Bu fıkranın (a) bendi kapsamında birden çok kaynaklı elektrik üretim tesisleri için belirlenecek kapasite, ana kaynağı rüzgâr veya güneş olan proje veya tesisler ile yardımcı kaynağı rüzgâr veya güneş olmayan proje veya tesisler için uygulanmaz."

Bu hükümden de anlaşılacağı üzere, m.12/7(a) kapsamında birden çok kaynaklı tesisler için belirlenen kapasite havuzu, yalnızca ana kaynağı rüzgar/güneş olmayan (yani hidroelektrik, biyokütle veya jeotermal) ve yardımcı kaynağı rüzgar/güneş olan (yani GES veya RES ilavesi yapılan) hibrit projeler için uygulanır. 14482 sayılı Kararın hidroelektrik, biyokütle ve jeotermal düzenlemesi, bu yönetmelik hükmünün doğal sonucudur. Ana kaynağı rüzgar/güneş olan hibrit projeler bu Kararın kapsamı dışındadır. Bu konumlandırma, Kararın niçin belirli kaynak türlerine odaklandığını yönetmelik sistematığı içinden tam olarak açıklamaktadır.

Kararın değerlendirme usulü açısından not edilmesi gereken bir başka husus, bu başvuruların m.15/2 genel rejimine tabi olmasıdır. Yani m.15/3'teki yarışma modeli veya m.15/9'daki sıra kuralı bu başvurular için doğrudan uygulanmaz; TEİAŞ'ın 45 günlük genel değerlendirme süreci işletilir. Ancak 14482 sayılı Karar, genel rejimin içinde uygulanacak özel bir sıralama metodolojisi (kapasite faktörü) ve tahsis formülü getirmiştir. Bu yönüyle Karar, m.15/2 genel çerçevesini değil, bu çerçeve kapsamında Kurum'un yapacağı iç değerlendirmeyi şekillendiren bir idari düzenleyici araç niteliği taşımaktadır.

2.2. Kapasite Havuzunun Dağılımı

Karar, TEİAŞ tarafından 10.04.2026 tarihli yazı ile bildirilen toplam bağlantı kapasitesini üç kaynak türü arasında bölüştürmektedir. Hidroelektrik santrallere 1.300 MWm, biyokütle santrallerine 100 MWm ve jeotermal santrallere 100 MWm tahsis edilmiştir. Hidroelektriğin toplam havuzun yaklaşık yüzde seksen altı buçüğünü alması, Kurul'un mevcut hidroelektrik tesislerin güneş veya rüzgar kaynaklarıyla hibrit yapıya dönüştürülmesini öncelikli politika olarak benimsediğinin açık göstergesidir. Bu tercih teknik olarak da tutarlıdır; zira hidroelektrik santrallere ait trafo ve iletim altyapısı büyük ölçüde inşa edilmiş olup, bu altyapı üzerine güneş veya rüzgar kapasitesi eklenmesi sistem açısından en düşük marjinal maliyetli yenilenebilir entegrasyon yolunu oluşturmaktadır.

2.3. Başvuru Kapsamına İlişkin Sınırlamalar

Karar, başvuru yapabilecek tesislerin kapsamını birden fazla boyutta sınırlandırmaktadır. Bu sınırlamalar, başvuru hazırlığı öncesinde tesisin niteliğinin dikkatle değerlendirilmesini gerektirmektedir.

2.3.1. Kaynak Türü Bazlı İşletme Şartları

Karar, hibrit dönüşüm başvurusu yapabilecek tesisleri kaynak türüne göre farklı şartlara bağlamıştır. Hidroelektrik santraller bakımından başvuru yapabilecek tesisler, "kısmen veya tamamen işletmeye geçmiş santraller" olarak tanımlanmıştır. Bu şart, lisans almış ancak henüz işletmeye geçmemiş HES projelerinin Karar kapsamı dışında kaldığı anlamına gelmektedir. İnşaat aşamasındaki veya geçici kabulü yapılmamış HES'ler için başvuru yapılamayacaktır.

Biyokütle ve jeotermal santraller bakımından getirilen şart ise daha dardır. Yalnızca "YEKDEM'den faydalanma süresi tamamlanan santraller" başvuru yapabilecektir. Bu sınırlama, hâlâ YEKDEM kapsamında faaliyet göstermekte olan biyokütle ve jeotermal tesislerin bu tahsis döneminde hibrit dönüşüm başvurusu yapamayacakları anlamına gelmektedir. Dolayısıyla 100 MWm'lik biyokütle ve 100 MWm'lik jeotermal havuzları, başvuru yapabilecek tesis kitlesi itibarıyla daha dar bir kümeden oluşmaktadır.

2.3.2. Dönüşüm Talebi Şartı

Kararın 1(a) ve 2(a) bentleri, başvurunun "birden çok kaynaklı elektrik üretim tesisine dönüşüm talepleri çerçevesinde" yapılmasını öngörmektedir. Bu şart, Karar kapsamında yapılan başvurunun başvuru tarafından tesisin hibrit yapıya dönüştürüleceğinin açıkça beyan edilmesini gerektirmektedir. Salt kapasite artışı talebi ya da farklı nitelikte başvurular bu Kararın kapsamı dışındadır. Başvuru hazırlık aşamasında dilekçe ve ekli belgelerin bu çerçeveye uygun biçimde düzenlenmesi usuli bir zorunluluktur.

2.3.3. Son Beş Yıl Verisi ve Kısa Süreli Tesisler İçin Dolaylı Sınırlama

Karar, kapasite faktörü hesaplamasını son beş yıllık üretim ve kurulu güç verilerine dayandırmaktadır. Bu tercih, beş yıldan daha kısa süredir işletmede olan tesisler için özel bir alt rejim doğurmaktadır. Bu tür santraller için işletmedeki süre dikkate alınarak hesaplama yapılacak; son beş yıl içinde farklı zamanlarda işletmeye geçmiş kapasitelerin bulunması halinde ise her bir kapasite için işletmedeki süre ve işletmedeki kurulu güç dikkate alınarak ağırlıklı ortalama kapasite faktörü hesaplanacaktır. Bu hesaplama metodolojisi, kısa süreli tesislerin rekabet pozisyonunu karmaşıklaştırmakta ve başvuru dosyalarında geçici kabul tarihleri, lisans tadil tarihleri ve YEKDEM üretim kayıtlarının titizlikle belgelenmesini zorunlu kılmaktadır.

2.4. Tahsis Miktarına İlişkin Sınırlamalar

Kapsam içindeki başvurular için Karar, tahsis edilecek kapasiteyi birden fazla katmanda sınırlandırmaktadır.

2.4.1. Ölçek Kırılımı ve Kademeli Tahsis Formülü

Karar, küçük ve orta ölçekli üreticileri belirgin biçimde koruyan bir kademeli formül getirmiştir. Hidroelektrik tesislerde işletmedeki toplam elektriksel kurulu gücü 5 MWe ve altında olanlar için tahsis edilebilecek kapasite işletmedeki kurulu güce kadar olabilecek; bu eşiğin üzerindeki tesisler için tahsis edilebilecek kapasite, kurulu gücün 5 MWe'yi aşan kısmının yüzde yirmi beşinin 5 MWe'ye ilave edilmesi suretiyle belirlenecektir. Biyokütle ve jeotermal santrallerde aynı formül 3 MWe eşiği ve yüzde yirmi beş oranı üzerinden uygulanmaktadır.

2.4.2. Azami Tahsis Tavanları

Kararın bir başka önemli sınırlaması, tesis başına tahsis edilebilecek azami miktara ilişkin tavanlardır. Bir hidroelektrik santral için tahsis edilebilecek azami kapasite 20 MW ile sınırlandırılmıştır. Biyokütle ve jeotermal santrallerde ise bu tavan 10 MW'tır. Bu tavanlar, kademeli formül sonucunda çıkan rakamın üzerine ek bir kısıt olarak uygulanmaktadır; yani formül sonucu 20 MW'ı aşan bir rakam çıksa dahi başvurucu azami 20 MW alabilecektir.

Bu tavanlar, büyük ölçekli yatırımcılar açısından önemli sonuçlar doğurmaktadır. 100 MW kurulu güçlü bir hidroelektrik santral teorik olarak çok daha yüksek hibrit kapasite değerlendirebilecek olsa da, Kararın getirdiği azami 20 MW tavanı nedeniyle ilave kapasite beklentisi önemli ölçüde sınırlandırılmıştır. Bu tercih, iletim sisteminde coğrafi yoğunlaşma oluşturmamak ve kapasite havuzunu geniş bir başvuru tabanına yaymak yönündeki kamu politikasına hizmet etmekle birlikte, büyük ölçekli yatırımcıların tek başvuruda geniş hibrit stratejisinin önünü kapatmaktadır.

2.4.3. Geçmiş Tahsislerin Mahsubu ve Başvurunun İadesi

Kararın 1(e) ve 2(e) bentleri, daha önce alınmış kapasitenin yeni limitlerin üzerinde olması halinde başvurunun Kurum tarafından iade edileceğini, daha önce alınmış kapasitenin yeni limitlerin altında kalması halinde ise TEİAŞ tarafından eksik kalan miktar kadar kapasite tahsis edileceğini hükme bağlamıştır. Bu düzenleme çifte tahsis riskini ortadan kaldırmakla birlikte, geçmiş dönemde kısmi tahsis almış yatırımcıların ek başvuru marjını önemli ölçüde daraltmaktadır. Yatırımcıların yeni başvuru hazırlarken geçmiş tahsis dosyalarını kapsamlı biçimde gözden geçirmesi zorunluluk haline gelmiştir.

2.5. Sıralama Metodolojisi ve Kapasite Faktörü Kriteri

Kararın en özgün yönü, başvuruların değerlendirilmesinde kullanılacak sıralama metodolojisiidir. Her bir santral için son beş yıla ait üretim ve kurulu güç verileri kullanılarak ortalama kapasite faktörü hesaplanacak; hidroelektrik santrallerde en düşük kapasite faktörüne sahip başvurudan başlanmak suretiyle sıralama yapılarak açıklanan toplam tahsis kapasitesine ulaşına kadar tahsis gerçekleştirilecektir. Biyokütle ve jeotermal santrallerde ise yöntem terse çevrilmekte; en yüksek kapasite faktörüne sahip başvurudan başlamak üzere sıralama oluşturulmaktadır.

Bu görünürde çelişkili metodoloji, teknik olarak tutarlı bir mantığa dayanmaktadır. Hidroelektrik tesislerde düşük kapasite faktörü, tesise ait iletim altyapısının yıl boyunca önemli ölçüde atıl kaldığını göstermekte; dolayısıyla güneş veya rüzgar ilavesi ile hibrit dönüşüm yapılması halinde mevcut iletim kapasitesinin sistem açısından en verimli şekilde değerlendirilmesi mümkün olacaktır. Biyokütle ve jeotermal tesislerde ise yüksek kapasite faktörü, tesisin teknik performansının ve işletme sürekliliğinin sağlam olduğunu teyit ettiğinden, yeni kapasite ilavesinin de verimli şekilde değerlendirileceği öngörüsüne işaret etmektedir. Kurul, her iki grupta da sistem faydası en yüksek başvuruyu öne almak üzere metodolojiyi ters yönden kurgulamıştır.

2.6. Tahsis Felsefesindeki Paradigma Değişimi

14482 sayılı Kararın getirdiği en köklü yenilik, metodolojik ayrıntıların ötesinde tahsis felsefesinin kendisinde gerçekleşen paradigma değişimidir. Bu değişim, yalnızca sıralama formülü değil, kapasite paylaşımının temel mantığına ilişkin bir dönüşümü ifade etmektedir.

Bölüm 1.2'de kısaca değinildiği üzere, önceki tahsis pratiğinde yardımcı kaynak için bölgesel bazda ilan edilen kapasitelere yapılan başvurularda, talebin arz edilen kapasiteyi aştığı durumlarda her başvurucu kendi kurulu gücü oranında pastadan pay alıyordu. Bu orantılı paylaşım modeli, fazla talep halinde hiçbir başvurunun tamamen dışarıda kalmamasını ve tüm katılımcıların istedikleri miktarın belirli bir oranını elde etmesini sağlamaktaydı. Model, özünde kapsayıcı bir yaklaşımı temsil etmekte ve tahsis kaynağını talep sahipleri arasında sulandırılmış biçimde dağıtmaktaydı.

14482 sayılı Karar ise bu orantılı paylaşım yaklaşımından tamamen kopmakta ve "ya hep ya hiç" olarak tanımlanabilecek keskin bir kazanan-kaybeden modeline geçiş yapmaktadır. Yeni modelde başvurular kapasite faktörüne göre sıralanmakta; ilan edilen kesim çizgisine (hidroelektrik için 1.300 MWm, biyokütle için 100 MWm, jeotermal için 100 MWm) kadar olan başvurular talep ettikleri tam kapasiteyi (uygulanabilir sınırlamalar dahilinde) alırken, kesim çizgisinin ötesinde kalan başvurular hiçbir tahsis alamamaktadır. Orantılı paylaşımından farklı olarak, sıralamanın alt kesiminde kalan bir başvurunun talep ettiği miktarın hiçbir kısmına ulaşması mümkün değildir.

Bu paradigma değişiminin hukuki sonuçları birden fazla boyutta ortaya çıkmaktadır. Tahsis rejiminin öngörülebilirliği bakımından, başvuruçular artık yalnızca tesislerinin kapsamda olup olmadığını değil, başvurularının rakip başvurulara kıyasla kapasite faktörü sıralamasındaki nisbi pozisyonunu da öngörmek durumundadır. Bu ise başvuru öncesinde sektör genelindeki potansiyel rakiplerin durumuna ilişkin bilgisizlik nedeniyle son derece güçtür. Meşru beklentinin korunması bakımından, önceki orantılı pay alma beklentisine güvenerek hazırlık yapmış yatırımcıların pozisyonları yeni rejim altında önemli ölçüde değişmiş bulunmaktadır. Özellikle 14484 sayılı Karar kapsamındaki 2024 dönemi dosyaları bakımından bu mesele ayrıca önem kazanmaktadır. Ölçek ekonomisi bakımından ise orantılı paylaşım modelindeki "herkese bir dilim" yaklaşımının yerini alan yeni model, kazanan başvuruçulara tam tahsisin getireceği verimlilik avantajını sağlamakla birlikte, kaybeden başvuruçuların bu tahsis dönemini tamamen kaybetmesi sonucunu doğurmaktadır.

Paradigma değişiminin bir başka önemli boyutu, bölge ayrımının kaldırılmış olmasıdır. Önceki pratikte yardımcı kaynak için bölgesel kapasite ilan edilmekteydi; yani bir bölgedeki başvurular yalnızca o bölgedeki kapasite havuzu için rekabet ediyordu. 14482 sayılı Karar ise herhangi bir bölge sınırlaması olmaksızın tüm hidroelektrik tesisler için ulusal çapta tek bir liste oluşturulmasını öngörmektedir. Bu, bir Ege HES'inin bir Doğu Karadeniz HES'i ile aynı sıralama havuzunda rekabet etmesi anlamına gelmekte olup, tahsisin coğrafi dağılımı açısından da önemli sonuçlar doğurabilecek niteliktedir. Bölüm 5.1.2'de ayrıntılı biçimde ele alınan bölgesel dağılım belirsizliği meselesi, bu yönüyle de güçlenmektedir. Bölge ayrımı olmaksızın sıralama yapılsa dahi, kazanan başvuruların fiilen hangi TM'lerdeki kapasiteye yönlendirileceği hâlâ belirsizdir.

2.7. Başvuru Süresi ve Birikmiş Dosyaların Akıbeti

Kararın dördüncü bendi uyarınca kapasite tahsisine ilişkin başvurular 30.06.2026 tarihine kadar (bu tarih dahil) alınacak; henüz sonuçlandırılmamış mevcut başvurular ise yapılacak yeni başvurularla birlikte değerlendirilecektir. Yaklaşık iki buçuk aylık bu pencere, birikmiş dosya yoğunluğu ile birleştğinde Kurum'un değerlendirme süreçlerinde ciddi bir iş yükü yaratabilecek niteliktedir. Söz konusu hüküm aynı zamanda, önceki dönemlerde askıda kalan başvuruların artık yeni metodoloji altında değerlendirileceği anlamına gelmekte olup, başvuruçuların önceki çerçeveye göre oluşturdukları beklentilerin gözden geçirilmesini gerektirmektedir.

3. 14483 SAYILI KARAR: DEPOLAMALI ÜRETİM TESİSLERİ İÇİN "SIFIR" TAHSİS VE M.15/9 REJİMİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

3.1. Kararın İçeriği ve Hukuki Niteliği

Üç karardan oluşan paketin en çarpıcı düzenlemesi, 14483 sayılı Karardır. Kurul, EPLY m.12/7'nin (b) bendi çerçevesinde depolamalı elektrik üretim tesisi kapsamındaki önlisans başvuruları ile depolamalı elektrik üretim tesisi kapsamındaki üretim lisansı tadil başvurularına ilişkin tahsis edilecek kapasitenin sıfır olarak belirlenmesine karar vermiştir. Diğer bir ifadeyle, mevcut TEİAŞ bildirim penceresinde depolamalı elektrik üretim tesisleri için yeni bağlantı kapasitesi tahsisi yapılmayacaktır.

Kararın hukuki niteliği bakımından önemli bir ayırım yapmak gerekir. Karar, depolamalı üretim modeline kalıcı bir yasak getirmemektedir; bu model yönetmelik düzeyinde hâlâ mevcuttur. Kararın yaptığı şey, m.12/7(b) bendinin öngördüğü yetki çerçevesinde bu dönemde tahsis edilecek kapasiteyi sıfırlamaktır. Ancak EPLY çerçevesinde önlisans alabilmek için bağlantı kapasitesi tahsisi ön koşul olduğundan, Karar pratik olarak yeni depolamalı elektrik üretim tesisi projeleri için önlisans başvurusu yapılmasını veya mevcut üretim lisanslarının depolamalı üretim tesisi kapsamında tadilini fiilen askıya almaktadır.

3.2. Kararın m.15/9 Sıra Kuralı Üzerindeki Etkisi

Kararın teknik hukuki etkisinin anlaşılması için m.15/9'daki değerlendirme rejimini yakından incelemek gerekir. Anılan fıkra, depolamalı elektrik üretim tesisi için yapılan önlisans başvurularının, değerlendirmeye alınma sırasına göre TEİAŞ'a gönderilmesini ve TEİAŞ'ın bağlantı bölgesi kapasitesine ulaşıncaya kadar sıraya uygun olarak bağlantı görüşü vermesini öngörmektedir. Bu rejim, rüzgar/güneş klasik önlisansları için uygulanan yarışma modelinden (m.15/3) farklı bir usul niteliği taşımakta olup başvuru sırası belirleyicidir.

14483 sayılı Karar, bu sıra kuralını doğrudan iptal etmemekte; sıra kuralının işletileceği kapasite havuzunu sıfıra indirmek suretiyle fiilen işlevsizleştirmektedir. Teorik olarak bir yatırımcının depolamalı üretim tesisi için önlisans başvurusunda bulunması ve m.13 kapsamında başvurusunun değerlendirmeye alınması yönetmelik düzeyinde mümkün kalmaya devam etmekte; ancak m.15/9 kapsamında TEİAŞ'a sıralı olarak iletim ve bağlantı görüşü istenmesi aşamasında TEİAŞ'ın dağıtacak kapasitesi bulunmadığından her başvuru fiilen olumsuz görüşle neticelenecektir. Bu, "başvuru yasağı" niteliğinde bir düzenleme değil, "havuz boşaltımı" yoluyla işleyen bir fiili askıya alma mekanizmasıdır.

3.3. Üretime Bütünleşik Depolama Alternatifi

Kararın kapsamının doğru biçimde belirlenmesi açısından önemli bir nokta, EPLY m.12/12'de düzenlenen "üretime bütünleşik depolama ünitesi" modelidir. Anılan fıkra uyarınca önlisans başvurusunda bulunan tüzel kişiler, önlisanslarına üretime bütünleşik depolama üniteleri eklemek istediklerinde Kuruma başvurabilirler; bu başvurular m.15/2 genel rejimi kapsamında değerlendirilir ve söz konusu bütünleşik depolama ünitesi için sermaye yeterliliği ile teminat yükümlülüğü aranmaz. Bu kategori, m.12/7(b) bendindeki "depolamalı elektrik üretim tesisi" kategorisinden farklı bir hukuki çerçeve oluşturmaktadır.

14483 sayılı Karar, metninde açıkça "EPLY m.12/7(b) bendi çerçevesinde depolamalı elektrik üretim tesisi kapsamındaki önlisans başvuruları" ile "depolamalı elektrik üretim tesisi kapsamındaki üretim lisansı tadil başvuruları"nı hedef almaktadır. Buna göre Kararın kapsamı m.12/7(b) bendindeki tahsis havuzundan pay alan başvurularla sınırlı olup, m.12/12 kapsamındaki üretime bütünleşik depolama ünitesi eklemeye yönelik başvurular Kararın dışında kalmaktadır. Bu yorum, depolama teknolojisine yatırım yapmak isteyen ancak 14483 sayılı Karar nedeniyle askıya giren projelerin finansman yapılarında alternatif bir yol olarak m.12/12 mekanizmasının değerlendirilebileceğini göstermektedir. Ancak bu yolun etkin biçimde kullanılabilmesi için başvurucunun halihazırda bir rüzgar veya güneş önlisansı bulunması gerekmektedir.

3.4. Kararın Arka Planındaki Talep Birikimi ve Politika Boyutu

Kararın arka planında EPDK nezdinde biriken yaklaşık 33 GW düzeyindeki depolamalı önlisans başvuru hacmi dikkat çekmektedir. Bu hacim, mevcut TEİAŞ bildirim penceresinde depolamalı tesisler için tahsis edilebilecek kapasite miktarı ile kıyaslandığında iletim sisteminin taşıma kapasitesini önemli ölçüde aşan bir talep birikimine işaret etmektedir. 14483 sayılı Kararın bu bağlamda, söz konusu talep birikimi ile iletim sisteminin mevcut durumu arasındaki dengesizliğe ilişkin bir düzenleyici müdahale olarak okunması mümkündür.

İkinci olarak, 14482 ve 14483 sayılı Kararların birlikte okunması, EPLY m.12/7'nin (a) ve (b) bentleri arasındaki kaynak dağılımında (a) bendine ağırlık verildiği ve (b) bendinin bu dönem için sıfırlandığı bir tabloyu ortaya koymaktadır. Bu tablonun Kurul'un yeni nokta yatırımlar yerine mevcut yenilenebilir tesislerin kapasite faktörünü artıracak dönüşüm taleplerine kaynak aktarımı yönünde aktif bir politika tercihinin mi yansıttığı, yoksa iletim sistemindeki fiili teknik kısıtların TEİAŞ tarafından Kuruma bildirilmesi ve Kurul'un bu bildirim onaylaması biçiminde mi ortaya çıktığı Kurul kararı metninden kesin olarak belirlenmemektedir. Hangi yorum benimsenirse benimsensin, ortaya çıkan sonuç kısa vadede sistem maliyetini minimize ederek kurulu yenilenebilir kapasiteden daha fazla enerji çekmeyi mümkün kılacak niteliktedir; ancak orta vadede piyasa esnekliği yatırımlarının ertelenmesi gibi bir faturayı da beraberinde getirebilecektir.

4. 14484 Sayılı Karar: Önceki Müzekkerenin Akıbeti ve Meşru Beklenti Sorunu

14484 sayılı Karar biçimsel olarak sade görünmekle birlikte, hukuki bakımdan önemli bir kapıyı kapatmaktadır. Karar, TEİAŞ'ın 06.02.2024 tarihli ve 851491 sayılı ile 18.04.2024 tarihli ve 891022 sayılı yazılarıyla bildirilen kapasiteler için EPLY m.12/7'nin (a) ve (b) bentlerinde yer alan başvurulara ilişkin tahsis edilecek kapasitenin belirlenmesine yönelik hazırlanan ve 23.05.2024 tarihli Kurul gündemine arz edilen 21.05.2024 tarihli ve 908239 sayılı müzekkere çerçevesinde Kurul Kararı alınmasına gerek olmadığını hükme bağlamıştır.

Pratikte bu düzenleme, 2024 yılında TEİAŞ bildirimleri çerçevesinde başlatılmış olan tahsis sürecinin artık 14482 sayılı yeni Karar metodolojisi altında değerlendirileceği anlamına gelmektedir. 2024'ten bu yana askıda kalan dosyalar bakımından yatırımcılar açısından önceki çerçeveye tahsis alma imkânı ortadan kalkmış; sonuçlandırılmamış başvurular 14482 sayılı Kararın dördüncü bendi uyarınca yeni başvurularla birlikte yeni metodoloji altında değerlendirilecektir.

Bu durum, iki yıla yakın süredir belirsizlik içinde olan dosyaların nihai çözüme kavuşması bakımından olumlu bir gelişme olmakla birlikte, özellikle tahsis felsefesindeki paradigma değişimi ışığında değerlendirildiğinde meşru beklentinin korunması bakımından ciddi sorular gündeme getirmektedir. Hukuk devleti ilkesinin bir yansıması olan meşru beklentinin korunması ilkesi, düzenleyici çerçevenin değişikliğinde önceki mevzuata güvenerek hareket etmiş olan başvurucuların pozisyonlarına ilişkin özel bir değerlendirmeyi gerektirir.

2024 döneminde dosyasını hazırlamış olan başvurucular, o dönemde yürürlükte olan orantılı paylaşım modelinin sürmesi beklentisiyle hareket etmiş bulunmaktadır. Bu modelde, fazla talep halinde dahi her başvuru kendi kurulu gücü oranında bir pay alacağını makul biçimde öngörebiliyordu. Oysa 14484 sayılı Kararla 2024 tarihli müzekkere sürecinin kapatılması ve 14482 sayılı Kararın dördüncü bendi uyarınca bu dosyaların yeni metodoloji altında değerlendirilecek olması, başvurucuları fiilen "ya hep ya hiç" modeline tabi kılmaktadır. Yani önceki sistemde en kötü ihtimalle talep ettiklerinin bir kısmını alacak konumda olan başvurucular, yeni sistemde kapasite faktörü sıralamasında alt kesimde kalmaları halinde hiçbir tahsis alamama riski ile karşı karşıyadır.

Bu bağlamda 2024 tarihli müzekkere çerçevesinde oluşmuş meşru beklentiler bakımından idari yargı denetimi gündeme gelebilecek olup, bu tür durumlarda başvurucuların hukuki pozisyonunun dosya bazında titizlikle ele alınması büyük önem taşımaktadır. Özellikle değerlendirilecek hususlar arasında önceki dönem başvurularının biçimsel olarak tamamlanmış olması halinde yeni metodolojinin geriye dönük uygulanıp uygulanamayacağı, eski limitler ile yeni Karardaki limitler arasında farklılık bulunan durumlarda başvurucuların hangi rejime tabi olacağı ve orantılı paylaşım beklentisine dayalı finansman ile sözleşme hazırlıklarının bu değişiklik karşısında uğrayabileceği zararlar yer almaktadır.

5. Belirlilik, Şeffaflık ve Çok Katmanlı Sıralama Hiyerarşisi

5.1. İki Şeffaflık Katmanının Ayırıştırılması

Kurul kararlarının değerlendirilmesinde büyük önem taşıyan bir mesele, kapasite şeffaflığının farklı katmanlarının birbirinden ayırıştırılmasıdır. Bu ayırım, başvurucuların öngörülebilirlik haklarının etkin biçimde kullanılabilmesi için kritik niteliktedir.

5.1.1. Genel Kapasite Şeffaflığı

Birinci katman, TEİAŞ'ın yıllık bildirim ve yayım yükümlülüklerinden kaynaklanan genel kapasite şeffaflığıdır. EPLY m.12/7 uyarınca TEİAŞ her yıl 1 Ekim tarihine kadar beş ve on yıllık raporu Bakanlık ile Kuruma bildirir ve internet sitesinde yayımlar. EPBSKY m.5/2 uyarınca ise TEİAŞ ve dağıtım şirketleri her yıl 1 Nisan tarihine kadar sistemlerine bağlanabilecek bölgesel üretim tesisi kapasitelerini kendi internet sayfalarında yayımlar. Bu yayımlar, sistemdeki teorik olarak bağlanabilir toplam kapasiteyi bölgesel bazda gösterir ve yatırımcıların hangi trafo merkezlerinde ne kadar teknik kapasite olduğunu öğrenmesini sağlar.

5.1.2. Spesifik Tahsis Havuzunun Bölgesel Dağılımına İlişkin Belirlilik Sorunu

İkinci katman ise incelemeye konu Kararlarla doğrudan ilgilidir. 14482 ve 14483 sayılı Kararlar, belirli bir tahsis dönemi için sınırlı bir havuzu (1.500 MWm) kategoriler arasında bölüştürmektedir. Ancak bu havuzun hangi bölgelerde ve hangi trafo merkezlerinde tahsise açılacağına ilişkin dağılım, Kurul kararı metinlerinde yer almamaktadır. Başvurucu, TEİAŞ'ın yıllık yayımından kendi bulunduğu TM'de örneğin 50 MW genel teknik kapasite olduğunu öğrenebilmekte; ancak bu 50 MW'ın 14482 sayılı Karar kapsamındaki hibrit dönüşüm için ayrılıp ayrılmadığını, ne kadarının bu özel tahsis havuzuna dahil olduğunu Kurul kararından tespit edememektedir.

Bu belirsizlik, TEİAŞ'ın 10.04.2026 tarihli ve 1309672 sayılı yazısının içeriğine doğrudan bağlıdır. Bu yazının, bildirilen kapasitenin yalnızca toplam rakamını değil, aynı zamanda bölgesel ve TM bazlı dağılımını da içermiş olması gerekmektedir; aksi halde TEİAŞ'ın Kurum tarafından yönlendirilen başvurular için bağlantı görüşü verebilmesi teknik olarak mümkün olmayacaktır. Ancak söz konusu yazının kamuya açık olmaması, yatırımcılar açısından ciddi bir erişim sorunu oluşturmaktadır.

Hukuki açıdan bu durum birkaç ilkeyle gerilim oluşturmaktadır. Belirlilik ilkesi bakımından, düzenleyici işlemlerin muhataplarınca makul ölçüde öngörülebilir olması Anayasa Mahkemesi ve Danıştay yerleşik içtihadının aradığı temel bir şarttır. Bir yatırımcının "başvurum hangi TM'deki hangi kapasite için yarışacak" sorusuna yanıt bulamaması, bu ilkeyle uyumlu değildir. Şeffaflık ilkesi bakımından, kamu kaynağı niteliğindeki iletim kapasitesinin dağıtımında uygulanacak kriterlerin önceden ve eksiksiz biçimde ilan edilmesi gereklidir. Eşit işlem ilkesi bakımından ise farklı bölgelerdeki başvuru sahiplerinin fiilen farklı başarı şansına sahip olması kaçınılmaz ise de, bu farkın şeffaf biçimde önceden bilinmesi gereklidir. İdari yargı denetlenebilirliği bakımından ise başvurusu reddedilen bir tüzel kişinin reddin TM'deki kapasite yetersizliğinden mi yoksa sıralamada geride kalmasından mı kaynaklandığını bilmeden dava hazırlığı yapması güçleşmektedir.

Bu belirsizliğin pratikte nasıl giderileceğine ilişkin üç olası senaryo düşünülebilir. Birinci senaryoda, TEİAŞ Kurul kararının yayımını takiben ayrı bir duyuru yayımlayarak hangi TM'lerde hibrit dönüşüm için ne kadar kapasite ayrıldığını kamuoyuna açıklayabilir. Bu uygulamanın yasal dayanağı ise Kurul kararından değil TEİAŞ'ın genel yetki alanından gelir ki bu normatif açıdan zayıf bir temeldir. İkinci senaryoda başvuru, EPLY m.15/2 uyarınca başvurusunu yaptıktan sonra TEİAŞ'tan bağlantı görüşü talep eder ve TEİAŞ 45 gün içinde o TM'de kapasite olup olmadığını bildirir; ancak bu durumda bilgi başvuru sonrası öğrenildiğinden, başvuru bedeli ve belge hazırlama gibi kaynaklar reddedilme halinde boşa gidebilir. Üçüncü senaryoda TEİAŞ'ın 10.04.2026 tarihli yazısının içeriği kamuoyuyla paylaşılır ki bu en ideal şeffaflık tedbiri olurdu; ancak yazının kamuya açık olmaması bu imkânı kısıtlamaktadır.

5.2. Çok Katmanlı Sıralama Hiyerarşisi

Kurul kararlarının uygulanmasında karşılaşılabilecek bir başka karmaşık hukuki mesele, mevzuatta mevcut farklı sıralama hükümlerinin birbirleriyle ilişkisidir. Bu bağlamda dört ayrı sıralama katmanı tespit edilebilmektedir. Birinci katman, EPBSKY m.6/3 hükmünde yer alan ve aynı bağlantı noktasından bağlanmak üzere yapılan başvurulara ilişkin kategorik öncelik sırasıdır. Dağıtım şirketi başvurusu, OSB dağıtım lisansı sahibi başvurusu, yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesisleri ve yerli doğal kaynaklara dayalı üretim tesisleri sırasıyla önceliklidir. Diğer hallerde başvuru sırasına göre işlem yapılır.

İkinci katman, EPLY m.14/2(c) hükmündeki aynı yerde birden fazla başvurunun çakışması halindeki sıralamadır. Burada yerli kömür, ithal kömür ve yenilenebilir sırası, yenilenebilir içinde ise jeotermal, hidrolik, rüzgar ve güneş sırası uygulanır. Üçüncü katman, EPLY m.15/3'teki klasik rüzgar/güneş önlisansları için yarışma modeli ile m.15/9'daki depolamalı tesisler için sıra kuralıdır. Bu iki rejim, belirli başvuru kategorileri için (a) ve (b) bentleri kapsamında belirlenen kapasite havuzu içinde işletilir. Dördüncü katman ise 14482 sayılı Kararın getirdiği kapasite faktörü sıralamasıdır. Bu sıralama m.12/7(a) bendi kapsamındaki birden çok kaynaklı tesisler için özel bir alt-rejim oluşturmaktadır.

Bu dört katmanlı yapının uygulanması, başvuru sıralamasının birden fazla filtreden geçirilmesi anlamına gelir. Öncelikle EPBSKY m.6/3 ve EPLY m.14 kategorik önceliklerini belirler; bu filtre içinde belirli kaynak ve başvuru türüne gelince m.15'teki değerlendirme rejimi (genel, yarışma, sıra veya 14482 metodolojisi) işletilir. Başvurusu reddedilen bir tüzel kişinin olası idari itiraz veya iptal davası süreçlerinde, bu katmanlar arasındaki ilişkinin doğru kurulması belirleyici olacaktır.

6. Yatırımcılar ve Lisans Sahipleri İçin Uygulamaya Yönelik Öneriler

Söz konusu kararların etkilerinden etkilenen üreticiler bakımından belirli hususların acil olarak ele alınması gerektiği kanaatindeyiz. Hidroelektrik, biyokütle ve jeotermal santral sahipleri açısından 30.06.2026 başvuru penceresi öncesinde öncelikle başvuruya konu tesisin Karar kapsamında olup olmadığının kontrol edilmesi gerekmektedir. Hidroelektrik tesisler için kısmen veya tamamen işletmeye geçmiş olma şartı, biyokütle ve jeotermal tesisler için ise YEKDEM süresinin tamamlanmış olması şartı başvuru yapılabilirliğin ön koşuludur.

Kapsam içindeki tesisler bakımından kapasite faktörü hesaplamasına esas alınacak son beş yıllık üretim ve kurulu güç verilerinin resmi kayıtlarla tutarlı biçimde hazırlanması öncelikli aşamadır. Özellikle son beş yıl içinde farklı zamanlarda işletmeye geçmiş kapasitelerin bulunduğu tesislerde geçici kabul tarihleri, lisans tadil tarihleri ve YEKDEM kayıtlarının uyumlu olması, olası itiraz süreçlerinde kritik önem taşımaktadır. Daha önce kapasite tahsisi almış tesisler açısından ise yeni limitlerle karşılaştırmalı analiz yapılması ve Kararın ilgili bentleri uyarınca başvurunun iade edilip edilmeyeceğine ilişkin risk değerlendirmesinin önceden gerçekleştirilmesi zorunludur.

Bölgesel dağılım belirsizliği nedeniyle başvuru sahiplerinin, TEİAŞ'ın EPBSKY m.5/2 ve EPLY m.12/7 çerçevesinde yayımladığı bölgesel kapasite listelerini başvuruya konu tesisin bağlı olduğu TM açısından dikkatle incelemesi önerilmektedir. Bunun yanı sıra, TEİAŞ'tan 10.04.2026 tarihli ve 1309672 sayılı yazının kapsamına ilişkin bilgi talep edilmesi ya da ilgili TM'de hibrit dönüşüm için ayrılmış kapasite olup olmadığının resmi yazışma yoluyla teyit edilmesi, başvuru öncesi kaynak yatırımının verimliliği açısından faydalı olacaktır. Ayrıca EPBSKY m.6/3 ile EPLY m.14 uyarınca aynı alan veya bağlantı noktasında rekabet eden diğer kategorilerdeki başvurulara ilişkin bilgilerin takip edilmesi de önerilmektedir.

Depolamalı üretim tesisi projesi geliştirmekte olanlar bakımından 14483 sayılı Kararın bu tahsis döneminde kapasite tahsisini fiilen durdurduğu göz önünde bulundurularak, önlisans aşamasındaki dosyalar için süre uzatım talepleri ve fizibilite revizyonu gibi usul araçlarının değerlendirilmesi önem taşımaktadır. Mevcut rüzgar veya güneş önlisansı sahibi olan yatırımcılar bakımından ise EPLY m.12/12 kapsamındaki üretime bütünleşik depolama ünitesi eklenmesi modeli, 14483 sayılı Karar nedeniyle kapatılan kanala alternatif bir yol olarak stratejik biçimde değerlendirilmelidir.

Son olarak, 2024 tarihli müzekkere çerçevesinde askıda kalmış dosyası bulunan ve 14484 sayılı Karar ile önceki sürecin kapatılması sonucu hak kaybına uğrayabilecek başvuru sahipleri bakımından, idari başvuru ve idari yargı yolları dahil olmak üzere hukuki koruma seçeneklerinin değerlendirilmesi tavsiye olunur. İdari işlemlere karşı iptal davası açma süresi bakımından İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun öngördüğü sürelerin titizlikle takip edilmesi büyük önem taşımaktadır. Kurul kararının bölgesel dağılım açısından yeterli belirlilik içermediği iddiasının da olası iptal davalarında gündeme getirilebileceği unutulmamalıdır.

7. Sonuç

EPDK'nın 16 Nisan 2026 tarihli 14482, 14483 ve 14484 sayılı Kararları, Türkiye'nin yenilenebilir enerji ve iletim kapasitesi yönetiminde bu tahsis dönemi için belirli bir yön izlendiğini göstermektedir. EPLY m.12-15'in oluşturduğu dört aşamalı usul yapısı içerisinde Kararlar, m.12/7'deki iki kategorili kapasite havuzunu somutlaştırmış; birinci kategoride yer alan hibrit dönüşüm başvurularına 1.500 MWm tahsis ederken, ikinci kategoride yer alan depolamalı üretim başvurularına sıfır tahsis uygulamıştır. TEİAŞ'ın 10.04.2026 tarihli ve 1309672 sayılı yazısı ile bildirilen bu kapasitenin Kararların normatif temelini oluşturduğu ve Kurul tarafından kaynak türleri arasında bölüştürüldüğü görülmektedir. Ancak söz konusu yazının kamuya açık olmaması nedeniyle, ortaya çıkan bu tablonun Kurul'un bağımsız politika tercihinin mi yoksa TEİAŞ'ın teknik bildirim ile Kurul'un onayının birleşmesinden kaynaklanan bir sonuç mu olduğu net biçimde ayrıştırılamamaktadır.

Kararların yönetmelik kurgusu içindeki konumu, özellikle EPLY m.12/7(a) son cümlesinin hibrit projelere uygulanması, m.15/9'daki depolamalı tesis sıra kuralının havuz boşaltımı yoluyla fiilen askıya alınması, m.12/12 kapsamındaki üretime bütünleşik depolama modelinin alternatif bir yol oluşturması ve m.15'teki dört farklı değerlendirme rejimi arasındaki konumlandırma gibi hususlar bakımından dikkatli bir hukuki analiz gerektirmektedir. Kararların aynı zamanda başvuru kapsamına ve tahsis miktarına ilişkin birden çok boyutta sınırlamalar getirdiği, bu sınırlamaların etkin biçimde uygulanması bakımından başvuru öncesi kapsamlı bir değerlendirme gerektirdiği tespit edilmektedir. Bunların ötesinde ve belki de en önemlisi, 14482 sayılı Kararın önceki orantılı paylaşım modelinden "ya hep ya hiç" kazanan-kaybeden modeline geçişi temsil etmesi, tahsis felsefesinde köklü bir paradigma değişimi niteliği taşımakta ve başvurucuların hazırlık stratejilerini esaslı biçimde etkilemektedir.

Öte yandan Kararların bölgesel dağılım bakımından yeterli belirlilik içermemesi, şeffaflık ve hukuki öngörülebilirlik ilkeleri çerçevesinde eleştiriye açık bir husus oluşturmaktadır. Spesifik tahsis havuzunun hangi trafo merkezlerine ne ölçüde dağıtıldığına dair bilginin Kurul kararı metinlerinde yer almaması, TEİAŞ'ın 10.04.2026 tarihli yazısının kamuya açık olmaması ile birleştiğinde, başvurucuların kendi konumlarını değerlendirme imkânını sınırlandırmaktadır. Çok katmanlı sıralama hiyerarşisi uygulamada başvurucuların karşılaşacağı temel normatif gerilimi oluşturmaktadır.

Kararların metodolojik yapısı, özellikle kapasite faktörüne dayalı sıralama mekanizması bakımından yenilikçi niteliktedir ve sistem faydasını maksimize etmeyi hedeflemektedir. Ancak bu niceliksel yaklaşım, başvuru sahipleri arasındaki rekabeti veri kalitesi ve kayıt tutarlılığına dayandırmakta; dolayısıyla hukuki ve teknik danışmanlığın entegre biçimde yürütülmesini bir zorunluluk haline getirmektedir. Öte yandan Kararların uygulanma döneminde bölgesel tahsis dağılımının şeffaflığı, başvuru kapsamına ve tahsis miktarına ilişkin çok katmanlı sınırlamaların yorumlanması ve 14484 sayılı Kararla kapatılan önceki müzekkere sürecinden kaynaklanabilecek meşru beklenti tartışmaları, önümüzdeki dönemde idari başvurulara ve idari yargı süreçlerine zemin hazırlayabilecek başlıklar olarak öne çıkmaktadır.

Hukuki Uyarı:

İşbu makale, yalnızca genel bilgilendirme amacıyla hazırlanmış olup hukuki görüş veya tavsiye niteliği taşımamaktadır. Makalede yer alan değerlendirmeler hazırlandığı tarih itibarıyla geçerli mevzuat ve kamuya açık bilgiler esas alınarak oluşturulmuştur.

BOSCA

LAW

BOSCA Law

Tekstilciler cad.

Sabri Mermutlu İş Merkezi No: 33/5

Balgat Çankaya ANKARA

Tel: 03124739570 (Pbx)

info@bosca.av.tr

www.bosca.av.tr